

Tevens per e-mail: info@gemeentehulst.nl

Gemeente Hulst

t.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders

Postbus 49

4560 AA HULST

Ons kenmerk : 38466

Inzake : Perkpolder/ Schade

Onderwerp : Bezwaarschrift Handhaving art. 13 Wbb i.v.m. dijk Perkpolder/Noorddijkpolder & gebruik van TGG

Uw kenmerk : Z21003040

AANVULLENDE GRONDEN

Breda, 16 februari 2022

Geacht College,

In navolging op het ingediende bezwaarschrift van 22 december 2021, namens vijf agrariërs/omwonenden, doe ik u hierbij de aanvullende gronden toekomen.

Het bestreden besluit

Op 25 november 2021 heeft uw college een handhavingsbesluit genomen, naar aanleiding van het verzoek daartoe van vijf agrariërs/omwonenden van de dijk Perkpolder. In dit besluit bent u tot de conclusie gekomen dat de Staat der Nederlanden (Rijkswaterstaat) artikel 13 van de Wet bodembescherming (Wbb) en artikel 7 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) heeft overtreden.

Terecht heeft uw college daarbij gesteld dat de Staat onvoldoende invulling heeft gegeven aan haar zorgplicht die uit deze artikelen voortvloeit. De Staat heeft nagelaten concrete maatregelen te treffen die verontreiniging van de bodem en het oppervlaktewater voorkomen, dan wel zo veel mogelijk beperken. De opvolging van het eerdere onderzoek naar de omvang en ernst van de verontreiniging met concrete maatregelen heeft, naar uw oordeel, ten tijde van het handhavingsbesluit reeds te lang op zich laten wachten en als gevolg wordt dan ook niet voldaan aan de zorgplicht die op de Staat der Nederlanden rust.

Uw college heeft terecht geoordeeld dat er in de huidige context geen zicht is op legalisatie en dat handhaving niet onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen. Voorts heeft uw college dan logischerwijs ook besloten om over te gaan tot handhaving en de Staat der Nederlanden een last onder dwangsom op te leggen.

Uw college heeft de **ernst** van de overtreding erkend en de Staat daarom een behoorlijke dwangsom opgelegd, te weten € 5 miljoen ineens. Uw college heeft daarbij eveneens kenbaar gemaakt zich bewust te zijn van de **grote negatieve gevolgen** die een dergelijke overtreding kan hebben alsmede van de impact die de overtreding heeft op de omgeving. De dwangsom is daarmee volgens uw college gerechtvaardigd.

De invulling van uw besluit schiet echter te kort. Uw college heeft namelijk, in afwijking van het handhavingsverzoek, slechts geëist dat Rijkswaterstaat een plan van aanpak indient, bij uw College en bij de Gedeputeerde Staten van Zeeland.

Dit plan van aanpak dient een beschrijving te bevatten van de maatregelen die de verontreiniging beperken en ongedaan maken. Het gaat daarbij om de directe gevolgen van de verontreiniging van de bodem, veroorzaakt door de toepassing van de TGG in de zuidelijke en westelijke zeedijk en Koppeldijk, en de nadelige gevolgen van de verontreiniging voor het oppervlaktewaterlichaam binnendijks.

In het besluit stelt uw college dat het gelasten van onmiddellijke maatregelen die het directe contact van de dijk met het omliggende gebied beperken *‘te ver’* zou gaan. Ook de verwijdering van de TGG heeft uw college niet opportuun geacht.

Uw college heeft de Staat der Nederlanden opgedragen het plan van aanpak uiterlijk 1 juli 2022 op te leveren. **Geen datum** is gesteld voor het treffen van concrete maatregelen en ook zijn de te nemen **maatregelen** ter oplossing van de onderhavige problemen **niet door u beschreven**. Het besluit bevat zelfs **geen** voorschrift tot het treffen van **spoedmaatregelen (voorlopige maatregelen)**.

Gronden

Naar het oordeel van cliënten heeft uw college niet genoegzaam beslist op het handhavingsverzoek en onvoldoende invulling gegeven aan het bodembeschermingsrecht. Weliswaar heeft u erkend dat er sprake is van een (ernstige) overtreding van artikel 13 Wbb, maar ten onrechte laat u de daarbij gepaste acties achterwege.

In het handhavingsverzoek van 8 juli 2021 hebben cliënten het volgende verzocht:

- a. onmiddellijke **maatregelen voor de korte termijn** te nemen/eisen, in de vorm van diepe, brede damwanden, die het directe contact van de dijk met het omliggende gebied beperken;*

- b. *te sommeren/realiseren dat worden **verwijderd: de dijk** en bijbehorende lichamen, zoals aangeduid op het kaartje op pagina 3 van dit handhavingsverzoek (met de aanduidingen A, C en D; het gaat dus niet alleen om stukken die worden aangeduid als 'zeedijk', maar bijvoorbeeld ook het dwarse stuk bij het voormalige Veerhaventerrein dat ook wel 'koppeldijk E' wordt genoemd, achter de drie bestaande/overgebleven woningen); en*
- c. *te sommeren/realiseren dat worden **gesaneerd: de nabije bodem en waterlichamen** voor zover die bodem en die waterlichamen reeds te maken hebben gehad met uitloging van stoffen uit de dijk/TGG.*

Gelet op de systematiek van hoofdstuk 5 van de Awb is inherent aan het bovenstaande verzoek dat de betreffende maatregelen zullen moeten plaatsvinden **binnen een concrete begunstigingstermijn**. Dit blijkt uit de artikelen 5:24 en 5:32a Awb. Hierin wordt gesteld dat zowel lasten onder bestuursdwang als lasten onder dwangsom de te nemen herstelmaatregelen behoren te beschrijven, alsmede de termijnen waarbinnen de lasten moeten worden uitgevoerd.

Een dergelijke begunstigingstermijn is door de wetgever voorgeschreven om te komen tot een **werkelijke beëindiging** van de overtredingen en **het voorkomen** van herhaling in de toekomst.

Deze beoogde functies van de begunstigingstermijn blijken onder andere uit de uitspraak van de Raad van State in de zaak ECLI:NL:RVS:2012:BX7685. Hierin stelde de RvS dat de begunstigingstermijn ertoe strekt **de overtreding op te heffen** en dat hierbij als uitgangspunt moet worden genomen dat de begunstigingstermijn *“niet wezenlijk langer mag worden gesteld dan noodzakelijk is om de overtreding te kunnen opheffen”* (par. 4.1). Ook in de eerdere uitspraken ECLI:NL:RVS:2009:BH3246 en ECLI:NL:RVS:2010:BL7746 oordeelde de RvS reeds dat de lengte van de begunstigingstermijn gebaseerd moet zijn op **de tijd die noodzakelijk is om de overtreding te beëindigen**.

Ook mag de begunstigingstermijn volgens de uitspraak in ECLI:NL:RVS:2015:3891 niet zo lang zijn dat er **feitelijk een gedoogsituatie ontstaat**. Het dwangsombedrag dat wordt vastgesteld in de last onder bestuursdwang of last onder dwangsom moet daarbij een prikkel vormen *“om de overtreding te beëindigen of verdere overtreding te voorkomen”*, zo blijkt uit de uitspraak in ECLI:NL:RVS:2009:BH3246.

Cliënten stellen vast dat uw college bij het bestreden besluit is tekortgeschoten ten aanzien van de drie bovenstaande elementen (preventieve/snelle maatregelen, verwijdering van de verontreinigde grond en sanering van bodem en water rond de dijk/TGG). Daarnaast bent u tekortgeschoten ten aanzien van het vereisten rond de begunstigingstermijn en het voorschrijven van de maatregelen.

Onvoldoende invulling/uitleg van de begunstigingstermijn

In uw handhavingsbesluit stelt u terecht dat de volgende artikelen door de Staat der Nederlanden worden overtreden.

Artikel 13 Wbb

*Ieder die **op of in de bodem handelingen verricht** als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 en **die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden** dat door die handelingen **de bodem kan worden verontreinigd of aangetast**, is **verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd**, teneinde **die verontreiniging of aantasting te voorkomen**, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en **de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken**. Indien de verontreiniging of aantasting het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen.*

Artikel 7 Bbk

*Degene die bouwstoffen, **grond** of baggerspecie **toepast** en **die weet of redelijkerwijs had kunnen weten** dat door zijn **handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een oppervlaktewaterlichaam ontstaan of kunnen ontstaan**, die niet of onvoldoende worden voorkomen of beperkt door naleving van de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, **voorkomt die gevolgen of beperkt die zoveel mogelijk** voor zover voorkomen niet mogelijk is en voor zover dit redelijkerwijs van hem kan worden gevergd.*

Rijkswaterstaat heeft grond aangevoerd (althans: laten aanvoeren) die Thermisch Gereinigde Grond genoemd wordt, maar waarvan de waarden in strijd zijn met het Bbk. Dit houdt in dat de desbetreffende grond feitelijk helemaal niet ter plekke mocht worden gebruikt/gestort als dijklichaam. Vervolgens is Rijkswaterstaat tekortgeschoten ter zake van het treffen van concrete maatregelen om de geconstateerde verontreiniging daadwerkelijk te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Sterker nog, deze uitloping van verboden stoffen vindt nog steeds, dag-in-dag-uit, plaats.

Het is duidelijk dat bestuursrechtelijke handhaving in casu betekent dat zodanig wordt ingegrepen dat de overtreder alle maatregelen neemt die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om de verontreiniging te voorkomen, dan wel de directe gevolgen daarvan te beperken. Dergelijke activiteiten zullen moeten worden uitgevoerd binnen de hiervoor al genoemde begunstigingstermijn.

Feitelijk bevat het bestreden besluit echter niet zo een begunstigingstermijn. Eerder is sprake van een 'pseudo-begunstigingstermijn'. U noemt weliswaar de datum van 1 juli 2022, maar deze ziet feitelijk niet **op de beëindiging** van de overtredingen.

De genoemde datum van 1 juli 2022 wordt enkel gesteld als inleverdatum voor een **plan van aanpak**, op te stellen door de Staat der Nederlanden. U beschrijft de maatregelen niet zelf. Hooguit heeft u meegegeven dat het plan van aanpak de maatregelen moet noemen die de verontreiniging en de directe gevolgen van de verontreiniging van de bodem beperken en zoveel mogelijk ongedaan maken en de nadelige gevolgen voor het oppervlaktewaterlichaam binnendijs zoveel mogelijk beperken.

Uw besluit houdt in dezen dus **niet in dat de overtreding uiterlijk op 1 juli 2022 moet zijn beëindigd.**

Het indienen van het plan van aanpak zal de schending van artikel 13 Wet bodembescherming en artikel 7 Besluit bodemkwaliteit niet stoppen.

De beginselplicht tot handhaving ziet op werkelijke beëindiging van overtredingen, in casu dus **het daadwerkelijk treffen van de maatregelen.** Dat wordt als zodanig echter niet geëist in uw dwangsbesluit.

Uw dwangsbesluit gaat daarbij compleet voorbij **aan het belang dat de betrokken partijen** hebben bij handhaving van de geldende wet, aan de algemene natuur- en milieubelangen, en aan **het doel dat de beginselplicht tot handhaving nastreeft.**

Aangezien het plan van aanpak er niet voor zal zorgen dat de overtreding beëindigd wordt, is dus ook niet duidelijk gemaakt binnen welke periode daadwerkelijke **herstelmaatregelen** zullen moeten worden gerealiseerd.

Daarbij is het onoverkomelijk om een vergelijking te maken met de kwestie Bunschoten (zaak ECLI:NL:RVS:2020:1167), iets wat uw College in uw handhavingsbesluit ook bevestigt. Sterker nog, ook volgens uw College is deze zaak **nog dringender dan de kwestie Bunschoten.** Dit omdat reeds veel meer tijd verstreken is sinds het eerste vermoeden van de verontreiniging. Het is dan ook **niet te onderbouwen dat het huidige handhavingsbesluit zo ver afwijkt** van het handhavingsbesluit dat genomen werd met betrekking tot de kwestie Bunschoten. Hoewel dit laatste besluit ook het opstellen van een plan van aanpak vereiste, bevatte het tevens een **concrete datum** waarop de maatregelen van dit plan **moesten zijn uitgevoerd** en de bodem **in de oorspronkelijke staat** moest zijn hersteld.

Uw gebrekkige aanpak is des te opmerkelijker als men zich realiseert dat het bij de onderhavige zeedijk(en) ook nog eens gaat om:

- Vier maal de hoeveelheid van dezelfde TGG (ATM) als in Bunschoten is verwerkt;
- Om een zeewerende dijk;
- Een dijklichaam dat direct naast een Natura2000-gebied ligt, te weten Westerschelde – Saeftinghe.

Uit de uitspraak van de Raad van State inzake Bunschoten (ECLI:NL:RVS:2020:1167) blijkt dat er werd gewerkt met meerdere termijnen:

- a. een termijn van ruim drie maanden voor het opstellen van een plan van aanpak;
- b. een termijn van één maand (daarna) om aan te vangen met de sanering (verwijdering van de TGG); en
- c. een termijn van zeven maanden (daarna; dus 11 ½ maand vanaf het dwangsombesluit) om alle grond te hebben verwijderd en andere maatregelen te hebben genomen.

*“Het college heeft bij besluit van 14 november 2017 het waterschap gelast om op grond van artikel 27 Wbb **voor 1 maart 2018 een plan van aanpak** aan het college over te leggen, waarin staat welke maatregelen het waterschap neemt om de overtreding ongedaan te maken, zodat na goedkeuring van het college **op 1 april 2018 met de sanering gestart** kan worden.*

De maatregelen dienen in te houden dat de bodem (inclusief het grondwater) ter plaatse van de toegepaste TGG aan de Westdijk in de oorspronkelijke staat wordt hersteld en dat verdere aantasting van de bodem (inclusief het grondwater) door de grootschalige bodemtoepassing (hierna: GBT) wordt voorkomen.

*De uitvoering van deze maatregelen dient **uiterlijk 1 november 2018 gereed te zijn.**”*

De Afdeling heeft deze termijnen niet onredelijk geacht:

“16.1. Een begunstigingstermijn mag niet korter of langer zijn dan nodig is om aan de last te kunnen voldoen. Het waterschap heeft niet aannemelijk gemaakt dat niet binnen de gestelde termijn aan de last kan worden voldaan. Het is niet onredelijk dat het college verlangt dat binnen afzienbare tijd maatregelen worden getroffen om de verontreiniging ongedaan te maken en de bodem in de oorspronkelijke toestand te herstellen. Dat het waterschap om te kunnen voldoen aan de last mede afhankelijk is van de snelheid waarmee gedeputeerde staten het plan beoordelen, maakt niet dat de begunstigingstermijn op voorhand te kort is; als gedeputeerde staten hier lang over doen, zou het waterschap verlenging van de begunstigingstermijnen kunnen vragen (vergelijk de uitspraak van de Afdeling van 27 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:2140). Ter zitting heeft het college zich op het standpunt gesteld dat ook als er onverhoopt andere problemen ontstaan, bijvoorbeeld door overmacht, het college bereid is de begunstigingstermijnen te verlengen.

*Gelet op het voorgaande ziet de Afdeling in wat het waterschap heeft aangevoerd **geen aanleiding voor het oordeel dat het college in redelijkheid langere begunstigingstermijnen aan de last had moeten verbinden.**”*

Zeker in een situatie waarin sprake is van continuerende verontreiniging en waarin schade kan worden voorkomen door het treffen van onverwijlde maatregelen, kan het voor onbepaalde tijd uitstellen van het daadwerkelijk beëindigen van een overtreding, zoals nu feitelijk gebeurt in de huidige zaak

Perkpolder, niet geoorloofd worden geacht. Concreet ontbreken de hiervoor onder a. en b. genoemde lasten (de aanvang van de sanering en de voltooiing ervan).

E.e.a. klemde des te meer nu Deltares nota bene al op 27 mei 2016 tot de volgende conclusies is gekomen:

- *de toegepaste TGG bestaat waarschijnlijk uit **een mengsel** van thermisch gereinigde grond en **TAG**;*
- *de TGG-TAG heeft een aantal eigenschappen die afwijken van de eigenschappen van natuurlijke grond met vergelijkbare korrelgrootteverdeling;*
- *het materiaal blijkt diverse PAK's te bevatten terwijl de verwachting was dat deze door thermische reiniging zouden zijn verwijderd;*
- ***met name na direct contact met zoet water reageert de TGG-TAG sterk basisch en dit basisch water kan zich uit de dijk kern verspreiden naar de omgeving en schade toebrengen aan bodem, water flora en fauna en mensen;***
- *de uitloging van de anionen bromide, chloride en sulfaat is **sterk normoverschrijdend** voor toepassing op plaatsen waar geen contact met zout of brak water mogelijk is. Waar contact met zout of brak milieu wel mogelijk is, is er slechts een zeer lichte normoverschrijding van sulfaat; en*
- ***de uitloging en het hoge pH-gehalte kunnen nog geruime tijd aanwezig zijn.***

*Op basis van deze bevindingen adviseert Deltares om **TGG-TAG niet toe te passen in waterkeringen**. Verder adviseert Deltares om het grondwater en het oppervlaktewater te monitoren om inzicht te krijgen in de uitloging en de verspreiding ervan.*

De Staat der Nederlanden is dus al sinds tenminste 27 mei 2016 duidelijk op de hoogte van de verontreiniging die de toegepaste TGG veroorzaakt, maar heeft **nog altijd (!) geen maatregelen getroffen om haar zorgplicht in te vullen**.

Ook met het enkel inleveren van het plan van aanpak zal zij hier niet aan voldoen. Door het uitblijven van een toereikend handavingsbesluit dat een daadwerkelijke begunstigingstermijn voor het nemen van herstelmaatregelen voorschrijft, blijft de overtreding enkel langer in stand, en wordt er in feite een **gedoogsituatie gecreëerd**. Zoals hierboven al aangegeven, is ook het in feite creëren van een gedoogsituatie **in strijd met de huidige jurisprudentie**.

Voorgeschreven maatregelen ontbreken

Overigens merken de agrariërs op dat **het bevoegde gezag** bij de toepassing van de beginselplicht tot handhaving op de voet van artikel 5:32a Awb **primair zelf gehouden is om de noodzakelijke maatregelen te beschrijven**, tenzij het de overtreder in absolute zin duidelijk is welke norm er geldt (zie b.v. ECLI:NL:RVS:2021:453 (geurhinder) en ECLI:NL:RVS:2021:273 (ontbreken diploma's kinderopvang)).

Deze maatregelen ontbreken, zoals gezegd, in het bestreden besluit. In beginsel is dit een gebrek in het bestreden besluit.

Overigens is hier in de praktijk best 'een mouw aan te passen', zoals ook te zien is geweest in de zaak Bunschoten: wanneer het bevoegd gezag korte termijnen hanteert, is denkbaar dat een overtreder, in een technisch lastige kwestie, met mogelijk verschillende oplossingsrichtingen, enige tijd wordt gegund, om zelf met een effectief plan van aanpak te komen. In de zaak van Bunschoten ging het om vier maanden en daaraan meteen gekoppeld een termijn van een maand om tot herstel over te gaan.

Al met al voldoet het bestreden besluit hier niet aan. Uw college heeft niet de noodzakelijke maatregelen voorgeschreven. Uw college heeft **een (te lange en niet gemotiveerde) termijn van maar liefst acht maanden aan de overtreder gegeven en heeft daarbij achterwege gelaten de termijn om tot sanering en herstel over te gaan.**

Maar ook heeft u ten onrechte **achterwege gelaten wat het doel van de handhaving is**: het doel is (althans moet zijn) het treffen van spoedeisende maatregelen, het herstel van de oude situatie en sanering van verontreinigde omliggende gronden en waterlichamen.

Acuut risico

Volgens het College is er '*geen acuut risico*' aanwezig waardoor er onmiddellijk maatregelen moeten worden getroffen. Het is de agrariërs onbekend hoe uw college bij deze uitleg van de regelgeving is gekomen. Ook is onduidelijk wat u hiermee precies bedoelt.

Cliënten stellen dat zij te maken hebben met schade en dreigende schade. Uit het RIVM-rapport blijkt dat **het slootwater nabij de zeedijk** (of daarmee in verbinding staand water) **niet meer geschikt is voor veedrenking en niet meer bruikbaar is voor bevloeiing van het land of bespuiting van de gewassen**. Tijdens een informatieavond is hondeneigenaren zelfs aanbevolen om hun hond niet in die sloot/sloten te laten zwemmen.

In het Memo dat is opgesteld naar aanleiding van een informatiebijeenkomst van Rijkswaterstaat van februari 2021 (**productie 3**) wordt o.a. gesteld:

Vraag 20: "Kunnen landbouwers in de omgeving gewoon beregenen?"

*Antwoord: "(...) Het wordt wel **ontraden** om zoet grondwater in **de directe nabijheid** van de dijk **te onttrekken voor deze doeleinden**. Het RIVM heeft in 2018 gesteld dat, zolang er sprake is van geen of beperkte uitloging van het grondwater **op grotere afstand (enkele tientallen meters)** van de dijk, het water na een reguliere kwaliteitscontrole wel gebruikt kan worden."*

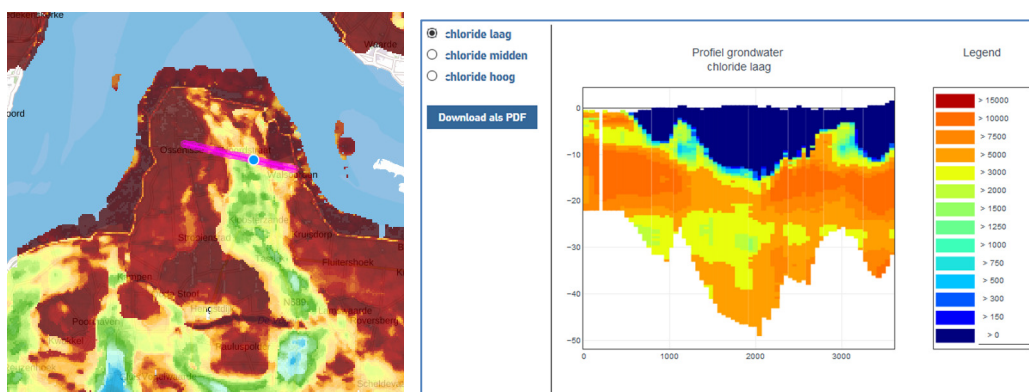
*Vraag 10: "U heeft het enkel over uitspoeling richting landbouwgebied. Mijn idee is dat er ook **uitspoeling** plaatsvindt **naar het natuurtijdengebied**. Wordt dat ook gemonitord?"*

*Antwoord: "Naast de reguliere locatie zijn er ook **incidentele metingen** gedaan op andere locaties voor grondwater en oppervlaktewater. Dit was ook een van de opmerkingen uit het rapport van Tauw (opgesteld in opdracht van de provincie Zeeland) en wordt **nu** meegenomen in het onderzoek."*

*“Op het moment dat de uitloging **onacceptabele vormen** aanneemt zal Rijkswaterstaat op grond van de geldende wet- en regelgeving maatregelen nemen.”*

Schade is aanwezig of dreigt voor **verder gelegen wateren** door verspreiding van deze stoffen naar die wateren. Koeien lopen gevaar wanneer zij uit dergelijke sloten zouden drinken. Verder loopt de belangrijke, zogenaamde ‘**zoetwaterbel**’ gevaar te worden verontreinigd. Deze loopt grofweg van de Perkpolder/Walsoorden tot Hulst. Dit zoete grondwater, dat door agrariërs wordt opgepompt vanaf 5 – 7 meter diepte, wordt gebruikt voor bevoeiing en veedrenking. Wanneer deze zoetwaterbel is/wordt aangetast, is de schade enorm.

Het transport van schadelijke stoffen richting deze zoetwaterbel is op dit moment aan de gang. Enige suggestie van uw college dat er geen sprake is van een spoedeisende of risicovolle situatie, staat dan ook haaks op de realiteit: het gaat hier namelijk om een continu en onomkeerbaar proces, waarbij verboden stoffen zich verdergaande verspreiden en zich opstapelen.

Het watersysteem in de volledige “Kop van Hontenisse” staat in verbinding met de sloten die naast de dijk zijn gelegen. Uiteindelijk gaat dit water door natuurgebied “De Vogel” in Hengstdijk en wordt afgevoerd via het gemaal Kampen.

De kwelsloot en kwelvoorziening (die ten onrechte ook wel ‘kwelscherm’ wordt genoemd) vormen in dezen hoe dan ook geen preventieve maatregel, hetgeen wel ten onrechte is gesuggereerd.

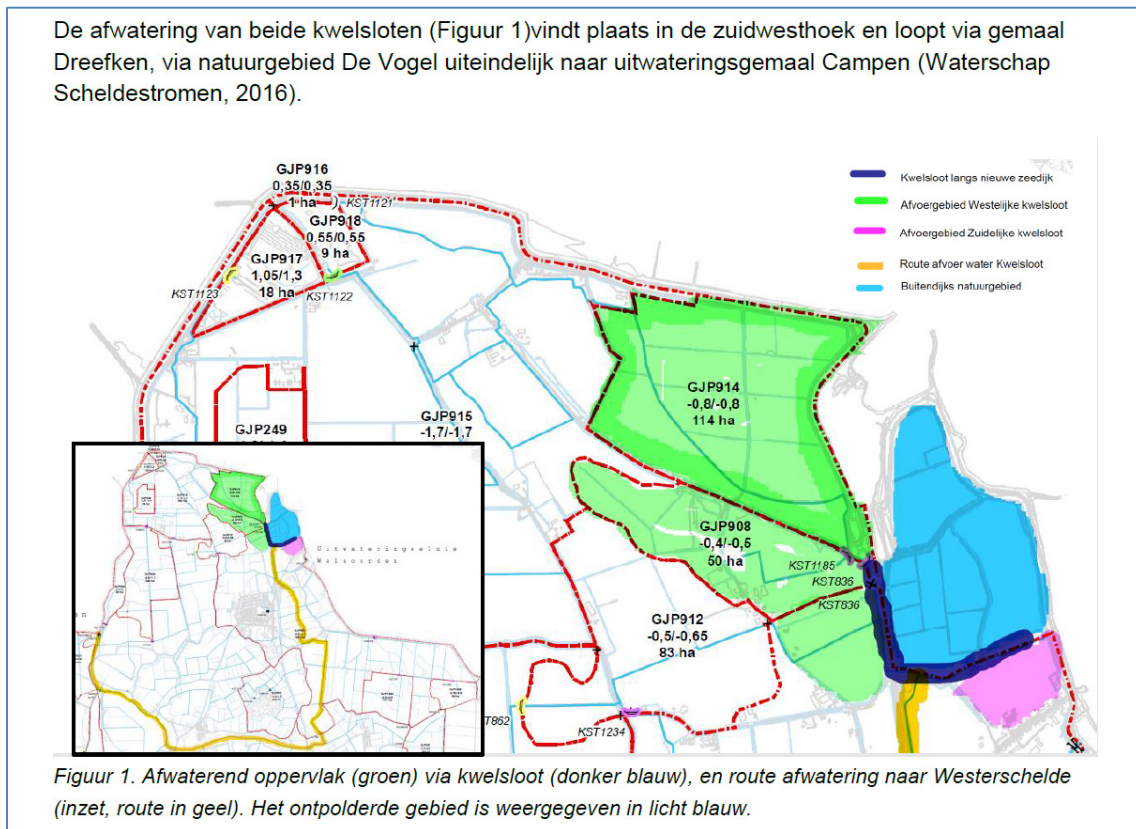
Maar ook kwalificeren zij niet als een **mitigerende maatregel** daar waar zij:

1. zich **buiten het TGG-gebied** bevinden;
2. de **verontreiniging/uitloging vanuit de TGG helemaal niet beperken** (hooguit worden verontreinigde stromen anders geleid);
3. daar waar de **kwelsloot en waterstromen** die door de kwelvoorziening naar boven worden gebracht, **zelf ook tot de bodem behoren** en op zichzelf al **helemaal niet verontreinigd mogen worden**;
4. het aangrenzende landbouwgebied is voorzien van horizontale drainage, die met de kwelsloot in contact staat. Daarmee wordt water afgevoerd naar **de kwelsloot**, maar omgekeerd is dit

ook een **geleidesysteem** voor de **verspreiding van verontreiniging** vanuit de kwelsloot naar het landbouwgebied.

5. De kwelbuizen een **onderlinge afstand kennen van 10-15 meter** en (als er aldaar al water voorbij komt) op een diepte van **2,5 – 7,5 meter** hoe dan ook niet in contact staan met dat water.

Zoals te zien is op onderstaande figuur is het afvoergebied/verspreidingsgebied enorm.

Bron: Deltares, Bijlage E bij Jaarrapport 2020

Daarnaast is belangrijk om te vermelden (en dit lijkt door bijvoorbeeld Deltares te worden miskend) dat er op zeer **grote stukken van de dijk helemaal geen kwelsloot aanwezig** is. De stelling/suggestie dat de kwelsloot een mitigerende werking zou hebben, gaat voor die betreffende trajecten dus al niet op.

Opnieuw wordt uw college er hierbij op gewezen dat **het in feite creëren van een gedoogsituatie niet is toegestaan**. Als er al getwijfeld wordt aan het bestaan van een acuut risico in de huidige context, behoort dit geen invloed te hebben op de vraag of maatregelen onmiddellijk getroffen dienen te worden. Het treffen van maatregelen heeft namelijk tot doel de overtredingen van artikel 13 Wet bodembescherming en artikel 7 Besluit bodemkwaliteit te beëindigen. Deze artikelen schrijven o.a. het nemen van maatregelen die verdere verontreiniging **voorkomen** en **beperken**, en bestaande verontreiniging **ongedaan maken**, voor. Hierbij is het bestaan van een 'acuut risico' geen vereiste en

mag de begunstigingstermijn die wordt gesteld voor het nemen van deze maatregelen **niet langer zijn dan noodzakelijk** om de overtreding op te heffen.

Tot nu toe heeft de Staat der Nederlanden nog **geen enkele maatregel** getroffen om de verontreiniging te voorkomen en/of te beperken en/of ongedaan te maken, om zo de overtreding op te heffen. Al in uw handhavingsbesluit, dat nu reeds drie maanden geleden genomen is, kwam duidelijk naar voren dat de Staat der Nederlanden ten tijde van dit besluit nog steeds geen maatregelen getroffen had om de verontreiniging daadwerkelijk te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken.

*"In 2016 rees bij u het eerste vermoeden van een mogelijke verontreiniging van de bodem en het oppervlaktewater en in 2018 is duidelijk geworden dat ook sprake is van een dergelijke verontreiniging. Sindsdien hebt u onderzoeken laten uitvoeren en een monitoringsprogramma opgezet. Er zijn echter **nog altijd geen maatregelen genomen om de verontreiniging daadwerkelijk te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken**. Pas dit jaar bent u gestart met een onderzoek naar dat soort maatregelen."*

In de tussentijd is niets aan deze situatie veranderd. Sterker nog, het is onzeker of de Staat überhaupt wel van plan is om maatregelen te treffen. Dit blijkt o.a. uit het Memo dat is opgesteld naar aanleiding van een informatiebijeenkomst van Rijkswaterstaat van februari 2021.

*"Om gevolgen in de toekomst te voorkomen **gaat** Rijkswaterstaat onderzoeken uitvoeren om te bepalen welke preventieve en/of correctieve maatregelen genomen kunnen worden."*

*"Op het moment dat de uitloging **onacceptabele vormen** aanneemt **zal** Rijkswaterstaat op grond van de geldende wet- en regelgeving maatregelen **nemen**."*

*"**Mocht de uitloging onacceptabele vormen [aannemen] zal** Rijkswaterstaat preventieve en/of correctieve maatregelen **nemen**. Dit is de reden dat het onderzoek hiernaar nu opgestart wordt."*

In uw handhavingsbesluit geeft uw College duidelijk aan dat onderzoeken en monitoringsprogramma's **geen** maatregelen zijn die de overtredingen van artikel 13 Wet bodembescherming en artikel 7 Besluit bodemkwaliteit beëindigen en ook dhr. ir. Edelman bevestigt dit in zijn deskundigenrapport. Het uitvoeren van onderzoeken naar mogelijke maatregelen, zoals de Staat der Nederlanden zegt van plan te zijn, **voldoet** dan ook **niet**.

Het feit dat de Staat der Nederlanden zegt maatregelen te nemen wanneer de uitloging "**onacceptabele vormen**" aanneemt is evenzeer zorgwekkend. Niet alleen lijkt zij hiermee een subjectief element te willen hanteren, maar ook lijkt zij te miskennen dat de bodemregelgeving de term 'onacceptabel' niet kent. Of nog eenvoudiger gesteld: of zaken acceptabel zijn of niet, is nu juist iets wat de wetgever in dezen al heeft bepaald. Juist daartoe zijn de Wbb en het Bbk opgesteld.

Iedere vorm van uitloging waardoor de natuur en/of omwonenden gevaar lopen **is** reeds **onacceptabel en wordt al verschillende jaren geconstateerd**.

Zo zijn in de zoetwaterbel verhoogde gehalten bodemvreemde stoffen aangetroffen (Edelman, pag. 39) en ook kan het zoete grondwater op enkele tientallen meters van de dijken niet langer worden gebruikt in de landbouw en als drinkwater voor vee. Dit laatste is een conclusie die volgde uit een rapport van het RIVM dat al **in 2018** werd gepubliceerd.

“De kwaliteit van het grondwater en het oppervlaktewater gecombineerd met het brak kwelwatersysteem beperkt het landbouwkundig gebruik (veedrenking) grotendeels. Het wordt wel ontraden om zoet grondwater in de directe nabijheid van de dijk te onttrekken voor deze doeleinden. Zolang er sprake is van geen of beperkte uitlogging kan het grondwater op grotere afstand (enkele tientallen meters) van de dijk (na een reguliere kwaliteitscontrole) wel gebruikt worden voor veedrenking.

De uitlogging binnen tientallen meters van de dijk **was dus in 2018 al onacceptabel** en verdere uitlogging in de tussentijd is zeer waarschijnlijk. **Toch blijven maatregelen nog altijd uit.**

E.e.a. klemmt des te meer nu Rijkswaterstaat en RoyalHaskoning in augustus 2021 rapporten hebben opgeleverd, waarin al bij voorbaat (en vrijwel zonder motivering) wordt aangegeven dat het weghalen van de dijk als ‘niet kansrijk’ wordt beschouwd. Zelfs vijf jaar na de eerste constatering van de bodemverontreinigingen is er dus nog steeds onvoldoende besef bij Rijkswaterstaat aanwezig dat zijzelf verantwoordelijk is voor de ontstane situatie: o.a. door te weinig controles uit te voeren op de TGG, maar ook door –vanuit bezuinigingsoverwegingen- te kiezen voor het goedkope TGG terwijl men ook regulier, schoon zand had kunnen gebruiken. Maar belangrijker nog: ieder besef dat de situatie dient te worden hersteld lijkt afwezig.

Overweging ten overvloede m.b.t. waarden

Hoewel het in het kader van artikel 13 Wbb niet relevant is, hecht de Stichting eraan op te merken dat, voor zover een instantie of partij in dezen de verontreinigingssituatie zou willen bagatelliseren en zou wijzen op bepaalde waarden die misschien nog niet de extreemste grenzen zouden zijn overgegaan, Royal Haskoning DHV recentelijk (bij hun presentatie van hun computersimulatie m.b.t. de uitlogging van de bodemvreemde stoffen naar het grondwater/kwelsloot) heeft verkondigd dat de uitlogging pas na acht tot tien jaar volledig kan worden teruggevonden in de kwelsloot/grondwater en dus ook in de peilbuizen. Er zijn momenteel zes jaren verstreken na afronding van het project.

Het gaat in deze echt niet aan dat eerst de volle tien jaar zouden moeten worden afgewacht. Daarvoor zijn de analyses van Bodemkundig Bureau Edelman, Tauw e.a. te helder en te ernstig.

Conclusie

Hoewel uw College de aanzienlijke ernst van de overtreding van artikel 13 van de Wet bodembescherming en artikel 7 van het Besluit bodemkwaliteit door de Staat der Nederlanden heeft erkend en uw College een aanvang heeft willen maken met de handhaving, is het geproduceerde handhavingsbesluit **ontoereikend** en **niet in overeenstemming met de wettelijke geldende normen**.

Het genomen handhavingsbesluit voldoet **niet** aan het vereiste van artikel 5:32a Awb om daarin een begunstigingstermijn op te nemen waarbinnen de overtreding moet zijn beëindigd. Ook voldoet het besluit **niet** aan de eis om een last op te leggen die toeziet op het beëindigen van de overtreding.

Evenmin heeft u de noodzakelijke maatregelen voorgeschreven. Het alternatief (een korte termijn voor een plan van aanpak, gevolgd door een tweede termijn, gericht op herstel en sanering) is ook afwezig in het bestreden besluit.

Het besluit creëert in feite een **gedoogsituatie**, in strijd met de huidige jurisprudentie. Met uw stelling dat er geen sprake is van een 'acute situatie', heeft u (nog daargelaten dat niet duidelijk is wat u hiermee bedoelt) het recht en de situatie miskent.

Als gevolg van het bestreden besluit blijft het transport van schadelijke stoffen in stand en wordt de situatie van verontreiniging door opstapeling en verdere verspreiding enkel **verergerd**. Ook de schade zal dus enkel blijven **toenemen, terwijl concreet zicht op beëindiging nog steeds ontbreekt**.

Net als in de zaak Bunschoten is het nemen van concrete maatregelen van aanzienlijk belang. Dit behoort ook in de onderhavige context doel te zijn: het **herstellen van de bodem** in zijn **oorspronkelijke staat** en het **voorkomen van verdere aantasting** van de bodem door TGG.

De door de cliënten voorgestelde maatregelen zoals bovengenoemd, o.a. het verwijderen van de dijk en het saneren van de nabije bodem en waterlichamen, maar ook het op zo kort mogelijke termijn nemen van maatregelen die de huidige uitloging/verontreiniging beperken, zijn dan ook terecht geformuleerd.

Zij verzoeken u om het bestreden besluit te herroepen en op zodanige wijze aan te vullen dat:

- a. alsnog **concrete maatregelen** worden voorgeschreven (inhoudend het verwijderen van de TGG en het saneren van de gehele omgeving die is aangetast);
- b. een begunstigingstermijn van hooguit een maand te formuleren, met een maximale datum van 1 augustus 2022, gericht op **de aanvang** van de saneringswerkzaamheden; en

- c. een begunstigingstermijn van hooguit een half jaar te formuleren, met een maximale datum van 31 december 2022, gericht op het **volledige herstel** van de oorspronkelijke situatie.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

R. Hörchner | Advocaat

Productie 3

memo

Gebiedsontwikkeling Perkpolder | Onderzoek aan de dijken
Vragen en antwoorden informatiebijeenkomst 11-02-2021

E-mail:
perkpolder@rws.nl

Datum
22 februari 2021

Bijlage(n)
1

Op 11 februari 2021 heeft Rijkswaterstaat een –digitale- informatiebijeenkomst voor omwonenden gehouden. Tijdens en na de bijeenkomst zijn vragen gesteld. Dit memo bevat antwoorden op de gestelde vragen. Als bijlage is de presentatie toegevoegd.

- 1. Hoe is het mogelijk dat pas aan het eind van het project een monster van de grond genomen wordt?**
De thermisch gereinigde grond is geleverd onder certificaat. De opdrachtgever, in dit geval Dienst Landelijk Gebied (DLG), mocht ervan uitgaan dat de grond aan de wettelijke bepalingen voldeed.
- 2. Waarom staat er altijd water op het fietspad en weg bij kruispunt nieuwe zeedijk aan de zijde van Walsoorden?**
Rijkswaterstaat onderzoekt nog waar dit water vandaan komt. Het vermoeden is dat er een horizontaal geplaatst drainagebuis in de waterkering dit veroorzaakt.
- 3. Wordt het water bij dat kruispunt ook onderzocht?**
Dit maakt onderdeel uit van nader onderzoek hiernaar. Het is een bijlage in de jaarrapportage 2020 van Deltares.
- 4. Het rapport Tauw had toch andere conclusie dan die van Deltares?**
Tauw bevestigt de conclusies en heeft aanbevelingen gedaan om toekomstige rapportages te verbeteren. Deze zijn al in opdracht bij Deltares.
- 5. Wat zijn consequenties van het uitlogen?**
Sommige stoffen zijn oplosbaar in water en kunnen met het water worden meegevoerd en komen ze elders in de bodem of oppervlaktewater terecht. Als deze stoffen in hoge concentraties voorkomen, dan kan dat effect hebben op de omgeving. Er zijn normen voor de meeste stoffen in de bodem of oppervlaktewater in welke mate ze voor mogen komen. De huidige waarden hebben geen directe gevolgen voor mens en milieu.

Om gevolgen in de toekomst te voorkomen gaat Rijkswaterstaat onderzoeken uitvoeren om te bepalen welke preventieve en/of correctieve maatregelen genomen kunnen worden.

6. *Waarom heeft RIVM zich in het eerdere onderzoek slechts beperkt tot maar enkele huishoudens?*

Voor het onderzoek zijn in overleg met de GGD een aantal omwonenden geïnterviewd over de overlast tijdens en na de werkzaamheden aan de dijk. Voor de scope van het vervolgonderzoek zal RIVM overleg voeren met een delegatie van bewoners.

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Datum
17 februari 2021

7. *Is hier nu sprake van een verkeerd besluit of van voortschrijdend inzicht?*

Voor Rijkswaterstaat is het een feit dat de grond er nu ligt. Omdat de monitoring uitwijst dat er stoffen aan het uitloggen zijn, heeft Rijkswaterstaat de wettelijke plicht hierop te handelen.

8. *U noemt moestuinen. Betreft u ook agrarische percelen in het onderzoek?*

De projectscope van het RIVM bestaat uit onderzoek naar gevolgen voor gezondheid en ecologie. Locatieonderzoek van de aangrenzende percelen, waaronder moestuintjes en agrarische gronden, is hier een onderdeel van. De bodem en gewassen zullen op hetzelfde moment onderzocht moeten worden.

9. *Kunnen dagelijkse bezoekers/wandelaars meehelpen door middel van waarnemingen?*

De meeste constateringen komen voort uit onze metingen die in een laboratorium wordt geanalyseerd. Maar signalen uit de omgeving stelt Rijkswaterstaat zeer op prijs.

10. *U heeft het enkel over uitspoeling richting landbouwgebied. Mijn idee is er dat ook uitspoeling plaatsvindt naar het natuurgetijdengebied. Wordt dat ook gemonitord?*

Naast de reguliere locaties zijn ook incidentele metingen gedaan op andere locaties voor grondwater en oppervlaktewater. Dit was ook een van de opmerkingen uit het rapport van Tauw (opgesteld in opdracht van de provincie Zeeland) en wordt nu meegenomen in het onderzoek.

11. *Wie behoren in uw ogen tot de direct betrokkenen?*

Rijkswaterstaat betreft graag de mensen die direct of indirect met de materie te maken hebben. In de informatiebijeenkomst is de uitnodiging hiertoe gedaan.

12. *Waarom is er geen informatie over de koppeldijk?*

Rijkswaterstaat heeft in de presentatie aangegeven waar de thermisch gereinigde grond is toegepast. De koppeldijk is hierbij genoemd (zie sheet 7 van de presentatie).

13. *Uit welke onderzoeken blijkt dat de civiel technische stevigheid van de dijk is onderzocht?*

De aannemer heeft vooraf een ontwerp aangeleverd waarin de waterveiligheid van de dijk werd aangetoond. Bij het voorstel om TGG als kernmateriaal te gebruiken heeft de aannemer de geotechnische gelijkwaardigheid van de TGG aan zand aangetoond. In bijlage-rapport C van Deltares van 2019 is dit herbevestigd.

De toetsing van waterkeringen is in de Waterwet vastgelegd. Het Waterschap Scheldestromen zal in de volgende toetsronde (2022) de zeedijken bij Perkpolder toetsen aan de geldende normen.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum
17 februari 2021

14. In een normale dijk van zand kan water in de dijk. Wellicht zakt het water niet door in de dijk?

Waterkeringen bestaan uit kernmateriaal met daaromheen een afsluitende laag. Dit is een combinatie van respectievelijk grond en klei. Water wat op de waterkering terecht komt zal geleidelijk inzijgen in de kering. Door de opbouw van de kering zoals uitgelegd, met een afdekking van een kleipakket van 80-100 cm, zal dit zeer langzaam gaan.

15. Waarom wordt er een beetje voorzichtig gedaan over de kosten? Dat moet toch geen punt zijn; daar moet de leverancier toch gewoon voor opdraaien?

In het nader onderzoek naar de preventieve en correctieve maatregelen zal een afweging gemaakt moeten worden waar heft effect versus de kosten één van de afwegingskaders zal zijn.

De vragen omtrent herkomst van de thermisch gereinigde grond worden in verband met lopende juridische procedures niet beantwoord.

16. Ik begrijp uit de presentatie dat er nog een langdurige monitoring van de dijk nodig is. Wat gebeurt er als de uit de onderzoeken blijkt dat de uitloging onacceptabel is.

De uitloging van schadelijk stoffen is een traag proces (zie ook antwoord bij 14). Voordat de uitloging onacceptabele vormen aanneemt zal Rijkswaterstaat preventieve en/of correctieve maatregelen nemen. Dit is de reden dat het onderzoek hiernaar nu opgestart wordt.

17. De TGG is aangevoerd via de haven van Perkpolder. Er is TGG gemorst bij het lossen/laden, in de haven op de losplek en mogelijk tijdens transport naar de te bouwen dijk. Met name onder de geasfalteerde te projecteren jachthavenkade ligt zeker TGG.

De thermische gereinigde grond is geleverd onder certificaat en is toegepast binnen de geldende regels hiervoor. De aanname dat er thermisch gereinigde grond onder de jachthavenkade ligt, kunnen wij niet beoordelen. De afdekking met asfalt voorkomt dat eventuele aanwezige TGG in contact met mensen kan komen.

18. Monitort RWS heel de transportroute inclusief havenonderzoek?

Dit maakt geen deel uit van de monitoring als omschreven. Voor Rijkswaterstaat is er geen aanleiding dit nu te doen.

19. Ik heb destijds op de losplek van TGG gestaan. Is dat wel goed geweest voor mijn gezondheid?

Het RIVM heeft in 2018 gesteld dat de gezondheidsrisico's voor omwonenden tijdens de verwerking van de TGG door de blootstelling aan verontreinigingen aanwezig in de TGG, klein tot verwaarloosbaar is.

Op basis van deze blootstelling kunnen gezondheidsrisico's door blootstelling aan verontreinigingen in de TGG worden uitgesloten voor alle blootstellingsscenario's.

20. Kunnen landbouwers in de omgeving gewoon beregenen?

De agrariërs maken bij de beregening gebruik van de zoetwaterbel. Deze is door het kwelsysteem gescheiden van het zoute water.

Het wordt wel ontraden om zoet grondwater in de directe nabijheid van de dijk te onttrekken voor deze doeleinden. Het RIVM heeft in 2018 gesteld dat, zolang er sprake is van geen of beperkte uitloging het grondwater op grotere afstand (enkele tientallen meters) van de dijk, het water na een reguliere kwaliteitscontrole wel gebruikt kan worden.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum
17 februari 2021

21. Het kan wel meer dan 10 jaar duren dat de vervuilde grond in het "diepe" grondwater komt. Moet dan de monitoring niet veel langer plaatsvinden?

Uit hydrologisch onderzoek blijkt dat er nauwelijks interactie is tussen het ondiepe (onder de TGG) grondwater en het diepe grondwater. Beide grondwaterstromen worden afgevangen door het kwelsysteem.

Rijkswaterstaat heeft een contract met Deltares voor monitoring t/m 2023. Gezien de traagheid van uitloging zal dit contract in 2023 verlengd of opnieuw aanbesteed worden.

22. Als deze lozing een gevaar is voor waterkwaliteitsdoelstellingen of bescherming van de bodem, zijn extra maatregelen gewenst. Het bevoegd gezag mag dan door artikel 4 lid 2 van het BBk een onderbouwde maatregel voorschrijven aan dat huishouden. De maatregel moet wel: de uitloging beperken.

Op het moment dat de uitloging onacceptabele vormen aanneemt zal Rijkswaterstaat op grond van de geldende wet- en regelgeving maatregelen nemen.

23. Welke schade zou dat kunnen zijn? En welke maatregelen kunnen er genomen worden?

Door middelen van het onderzoek "Milieurendementsberekeningen" zullen preventieve en/of correctieve maatregelen op effectiviteit beoordeeld worden.

24. Ik begrijp uit de presentatie dat er nog een langdurige monitoring van de dijk nodig is. Wat gebeurt er als de uit de onderzoeken blijkt dat de uitloging onacceptabel is.

Zie antwoord bij 16.

25. Volgens Infomil mag niet geloosd worden, ook niet op een kwelsloot.

Er is hier geen sprake van lozing maar van uitloging van stoffen.

26. Deltares kon geen ongeroerde monsters nemen van de kern van de dijk. Dus kan men niet beoordelen of er sprake is van verkitting. Hoe weten jullie dat de dijk niet aan het verkitten is en dus de veiligheid niet te garanderen is?

De verkitting is vastgesteld op klonten TGG die in een vrachtauto zaten, Doordat de pH van de TGG ten opzichte van de metingen in 2015 daalt, treden de chemische reacties die het samenklonteren veroorzaken niet op.

27. Er is destijds een Plattelandsontwikkelingssubsidie verstrekt? Aan wie zijn deze subsidies verstrekt?

Het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling heeft subsidie verstrekt aan provincie Zeeland, die daarmee haar financiële bijdrage aan de realisatie van het nieuwe natuurgebied heeft voldaan.

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Datum
17 februari 2021

Deze bijdrage van provincie Zeeland is verbonden met de uitvoering van het Natuurpakket Westerschelde (35 ha in Perkpolder). Voor de volledigheid: het resterende deel (40 ha) in Perkpolder (totaal dus 75 ha) komt voort uit het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde volgens de 2^e verdieping van de Westerschelde.

28. Is het niet beter een buitenlandse partij, en geen RIVM en Deltares of ILT in deze zaak te betrekken?

De genoemde kennisinstituten zijn onafhankelijke experts op de onderzoeksgebieden waarop ze hebben gerapporteerd. Buitenlandse bureaus zijn niet of minder bekend met de Nederlandse wet- en regelgeving.

29. Wordt de POP-subsidie nog teruggevorderd?

Dit is niet aan de orde.

30. De vraag is hoe onpartijdig de partijen zijn die de onderzoeken doen en de rapporten opmaken?

Zie antwoord bij 28.

31. Kan de informatie niet openbaar gezet worden? Op een website of iets dergelijks.

Rijkswaterstaat werkt aan een vorm van het openbaar maken van informatie en onderzoeken.

32. Wat is het verschil met Bunschoten en hier? Is het beter om direct een einde te maken aan deze onzekerheid en feitelijk een constant vervuiling nu te stoppen voordat het niet meer terug te draaien is? Tijd is niet de oplossing maar juist een valkuil volgens mij.

De casus Bunschoten-Spakenburg is afwijkend door de aanleg op veengrond en het directe contact met het zoet grondwater aldaar. De oplosbaarheid in zoet water is vele malen groter dan in zout water. De dijken in Perkpolder liggen boven het zoute grondwater op een bodem van hoofdzakelijk zand en klei.

Rijkswaterstaat heeft uitgelegd dat Perkpolder een andere casus is. Het onderzoek naar de preventieve en/of correctieve maatregelen is het maatwerk in aanpak.

33. Waarom hebben jullie deze informatieavond voor vandaag gepland en niet gewacht op het rapport van de onafhankelijke deskundige, aangesteld door de rechtbank, waarin antwoorden gegeven gaan worden op bijna al de vragen die nu gesteld worden?

Rijkswaterstaat heeft uitleg gegeven over haar huidige werkzaamheden in Perkpolder. De juridische procedures zijn een separaat spoor.

34. U heeft een "tijdbom" die u zelf onschadelijk kunt maken. Waarom wacht u en maakt u deze enorme kosten waarvan u verwacht dat ze nog meer dan 10 jaar gaan voortduren?

Op dit moment is er nog geen sprake van gevolgen voor mens en milieu. De uitloging van schadelijk stoffen is een traag proces. Mocht de uitloging onacceptabele vormen aanneemt zal Rijkswaterstaat preventieve en/of correctieve maatregelen nemen. Dit is de reden dat het onderzoek hiernaar nu opgestart wordt.

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Datum
17 februari 2021

35. Hoe lang duurt het voordat al het vuile water is afgevangen?

Dat zal langdurige monitoring uitwijzen. Het kwelsysteem achter de waterkering is een blijvend onderdeel voor de zuivere scheiding van het zoute en het zoete water.

36. Is het niet beter om het gat in de dijk dicht te maken. Ik weet niet of u de enorme afkalving van de noordkant van de Platen van Ossenisse al hebt waargenomen. Heeft dit te maken met de ontpoldering?

Deze vraag valt buiten de projectscope van TGG Perkpolder.

37. In Bunschoten zijn nu al damwanden geslagen en wordt er gesaneerd. Dus beide mitigerende maatregelen worden daar uitgevoerd.

Zie antwoord bij 32.

38. Zit hier in tegenstelling op de plaats van de dijk geen veenlaag wat dieper onder de dijk?

Neen. De zeedijken bij Perkpolder zijn op de bestaande kleilaag opgebouwd.

39. U roept al meer dan 2 jaar over samen oplossen. Vanavond horen we dit weer meermaals. Hoe lang gaat dit nog duren?

De huidige waarden van de uitloging hebben geen directe gevolgen voor mens en milieu.

Om gevolgen in de toekomst te voorkomen gaat Rijkswaterstaat onderzoeken uitvoeren om te bepalen welke preventieve en/of correctieve maatregelen genomen kunnen worden.

40. U bent verplicht om alle rapporten die middels een Wob-verzoek zijn opgevraagd openbaar op een site te vermelden

Rijkswaterstaat werkt aan een vorm van het openbaar maken van informatie en onderzoeken.

41. Krijgen wij een verslag/samenvatting van deze informatiebijeenkomst waarin de vragen en bijbehorende antwoorden ook in terug komen?

Naast de beantwoording van de vragen in dit stuk treft u in de bijlage een kopie van de presentatie aan.

42. Uit welke onderzoeken blijkt dat de civiel technische stevigheid van de dijk is onderzocht? In het rapport van Deltares werd één methode beschreven die nog niet is toegepast. Waarom niet?

De boringen uitgevoerd in de periode 2017-2018 hebben tot doel het verkrijgen van monstermateriaal (vaste stof) om (nadere) geotechnische en geochemische analyses uit te voeren.

In de TGG bleek monsternamen door een kernboring niet mogelijk zodat gebruik is gemaakt van avegaboringen. In geen van de boringen is een waterspoeling toegepast, om verstoring van de chemie tot een minimum te beperken.

43. Worden onze moestuinen nog onderzocht?

Dit is onderdeel van het onderzoek door het RIVM zoals aangekondigd.

44. Waar jullie ook aan voorbij gaan is de periode dat de dijk werd aangelegd. Ik had toen klachten maar daar is nooit naar gevraagd terwijl ik het in 2018 heb gemeld en gevraagd of er een oorzakelijk verband kon zijn.

In het onderzoek van het RIVM zoals aangekondigd zal dit worden meegenomen.

45. Waarom is die zuidelijke dijk zo breed gelegd? Kan er niet alvast een stuk af van die brede zuidelijke dijk?

De nieuwe dijken in het gebied zijn aangelegd op grond van de toen geldende normering voor primaire waterkeringen. Hierdoor is de dimensionering ontstaan zoals nu aanwezig. Weghalen van een "zuidelijk deel" als genoemd is niet aan de orde daar het een kering ten dienste van de waterveiligheid betreft.

46. Wat is de chemische afkorting van arseen, teneinde elk misverstand uit te sluiten?

Dat is symbool As.

47. Welk gehalte aan arseen is aangetroffen en hoe verhoudt zich dat tot wettelijke drempel respectievelijk interventiewaarden?

Arseen is aanwezig in verhoogde gehalten (groter dan de achtergrondwaarden) in de TGG (4 van de 16 geanalyseerde TGG monsters bevatten verhoogde arseen gehalten). Uit het samenstellingsonderzoek was arseen-uitloging niet te verwachten.

Bovendien toont het uitloogbaarheidsonderzoek aan dat er nauwelijks uitloging van arseen plaatsvindt en dat de arseenconcentratie in de eluaat-fracties afneemt gedurende de zeven stappen. Mogelijk speelt een grote (chemische) heterogeniteit van de TGG hierbij een rol of is arseen een voorkomende component in de omgeving. Verder monitoring moet hier duidelijkheid over geven.

48. Welke grondwatertypen komen voor in Perkpolder in de zin van paragraaf 4.1 van het RIVM Briefrapport 607300009/2008?

In het rapport van 2018 van het RIVM is grondwater uitvoerig geanalyseerd. Kortheidshalve wordt via deze link naar dat rapport verwezen:

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2018-0063.pdf>

49. Zijn er voor de aanleg van de dijk met TGG nulmetingen verricht op het voorkomen van arseen in het grondwater en zo ja, op welke plaatsen en wat waren de resultaten?

Voor het aanleggen van de kwelvoorziening is een uitgebreide nulmeting gedaan ten behoeve van de zoetwaterbel. Daarvoor zijn ook daarna nog de nodige voortgangsrapportages gemaakt door Deltares.

Rijkswaterstaat Zee en Delta

Datum
17 februari 2021

50. Zijn na het aanleggen van de dijk en worden actueel ter toetsing aan de resultaten van de nulmeting op dezelfde plaatsen wederom metingen op arseen gedaan?

Ja. In de jaarlijkse monitoring (rapporten van Deltares) wordt o.a. op arseen gecontroleerd.

51. Zijn U andere en latere dan 2008 onderzoeken bekend van het RIVM of anderen naar het natuurlijk voorkomen van arseen?

In 2008 is door het RIVM een rapport opgeleverd over de natuurlijk achtergrondwaardes van een aantal stoffen in relatie tot de af te leiden drempelwaardes. In de RIVM bibliotheek is dit rapport beschikbaar:

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2017-0125.pdf>

52. Waarom wordt niet reeds nu een begin gemaakt met compartimentering van enerzijds dijk en anderzijds landbouwgrond door het slaan van damwanden, zodat de uitlogging gestopt wordt? Zoals bekend heb ik in de bijeenkomst aangedrongen op het nu al nemen van preventieve maatregelen.

Zie antwoord bij 16.

53. Meer terzijde merk ik op dat u als opdrachtgever hebt gefaald in het voldoende toezicht houden op de kwaliteit van de aangevoerde grond, omdat deze onvoldoende gereinigd was en te hoge restwaarden van o.a. arseen bevatte en bevat. Dit is een onrechtmatige daad in de zin van artikel 162 boek 6 Burgerlijk Wetboek en maakt U schadevergoedingsplichtig, ongeacht de vraag of U deze schade op de leverancier van de grond kunt verhalen.

De juridische procedures zijn een separaat spoor.

54. Waar zijn de rapportages van Deltares, het RIVM en Tauw van de afgelopen jaren te vinden?

In dit memo zijn al enkele verwijzingen gemaakt. Voor de volledigheid hier de links:

<https://www.deltares.nl/app/uploads/2019/05/Onderzoek-naar-effecten-aanwezigheid-van-TGG-in-dijken-van-de-Perkpolder.pdf>

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2018-0063.html>

Het rapport van Tauw is niet in opdracht van Rijkswaterstaat opgesteld.

BIJLAGE 1: PRESENTATIE

**Rijkswaterstaat Zee en
Delta**

Datum
17 februari 2021